

*Az Új Magyarország
Vidékfejlesztési Program
védett őshonos és a
veszélyeztetett mezőgazdasági
állatfajták genetikai
állományának tenyésztésben
történő megőrzésére
nyújtandó támogatása*

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa.

Az Európai Unió és a Magyar Köztársaság támogatásával

Tartalomjegyzék

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK	4
Biodiverzitás és genetikai sokféleség	4
A fajok változatossága	4
A genetikai változatosság	4
A genetikai sokféleség „ellenségei”, veszélyei	5
Veszélyeztetettségi kategóriák	5
Agrárrendszerek sokfélesége	5
Biológiai Sokféleség Egyezmény	6
AZ INTÉZKEDÉS BEMUTATÁSA	10
Az intézkedés célja	10
Az intézkedés tartalma	10
Az intézkedésben szereplő védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták	10
Az intézkedés során támogatott célprogramok	12
Támogatás mértéke	14
A támogatás igénybevételének feltételei	14
A támogatás igénybevételének egyes állatfajokra vonatkozó feltételei	15
Kötelezettségek vállalása	16
A kötelezettségekben bekövetkezett változások	16
Kötelezettségátadásra vonatkozó szabályok	17
Támogatási kérelem benyújtása	18
Támogatási kérelemhez csatolandó dokumentumok	18
Támogatási kérelem bírálata	18
Kifizetési kérelem benyújtás ideje, helye, formája	19
Kifizetési kérelmen megadandó adatok	19
Kifizetési kérelemhez csatolandó dokumentumok	19
Kifizetési kérelemhez kapcsolódó ellenőrzések	19
Jogkövetkezmények	20

Tartalomjegyzék

MELLÉKLETEK	21
Magyar szürke szarvasmarha	21
Magyar tarka szarvasmarha	21
Magyar bivaly	21
Magyar (parlagi) szamár	23
Szőke mangalica	24
Fecskehasú mangalica	24
Vörös mangalica	24
Hortobágyi racka juh	24
Gyimesi racka	24
Cigája	25
Cikta	25
Magyar (parlagi) kecske	25
Sárga magyar tyúk	25
Kendermagos magyar tyúk	25
Fehér magyar tyúk	25
Fogolyszínű magyar tyúk	26
Az erdélyi kopasznyakú tyúkfajták	26
Magyar gyöngytyúk (fehér, ezüst, tarka, kékesszürke)	26
Magyar kacska (fehér, tarka)	26
Fodrostollú magyar lúd (fehér, szürke, tarka)	27
Rézpulyka	27
Bronzpulyka	27

Biodiverzitás és genetikai sokféleség

A biodiverzitás az élővilág sokfélesége, biológia változatosságot jelent, ami a sok milliárd éve zajló evolúció által formált természetes folyamatok gyümölcse. A biodiverzitás sokféle szinten értelmezhető, jelentheti a Földön előforduló élőhelyek sokféleségét, a fajok összességét, a fajokon belül megtalálható genetikai sokféleséget, de nem csak az egész Földre lehet, hanem kisebb területre – pl: Hazánk területe, vagy a Kárpát-medence területe – is „kell” értelmeznünk, vagyis vizsgálni a sokféleséget és azt fenntartani. A biodiverzitás fenntartása az egyik nélkülözhetetlen eszköze az ember fennmaradásának is. Amennyiben hagyjuk elveszni a körülöttünk élő fajokat, fajtákat, magunktól és a jövő nemzedékektől vesszük el az esélyt a Föld fenntartására.

A fajok változatossága

A rengeteg tudományos munka ellenére sem tekinthető teljesnek a jelenleg Földön élő állat-, növény- és mikroorganizmus-fajok áttekintése. A tudósok eddig mintegy 1,7 millió élő fajt vettek nyilvántartásba. Valamennyinek a számát 5 és 30 millió közé teszik, de akadnak, akik ennél jóval többre becsülik. A ma élő fajok kétharmada a trópusokon él. Becslések szerint az élet keletkezése, azaz a mintegy három és fél milliárd éve megindult természetes evolúciós folyamat kezdete óta mintegy félmilliárd állat-, növény- és mikroorganizmus-faj létezett a Földön. Eszerint ma már csak a valaha élt fajok 1%-a, de legoptimistább becslések szerint is csak 16%-a lelhető fel. Az Európában honos fajok viszonylag jól ismertek, míg a trópusokon élők között igen nagy arányban vannak eddig még le nem írt fajok.

Ami ennél jóval aggasztóbb, hogy csak 40 gazdasági állatfaj ismert, amely 7000 fajtát takar. Ebből az emlősök körében 5330 fajta – 17%-a kihalt, 29%-a pedig veszélyeztetett -, míg a baromfik körében 1049 fajta – 4%-uk kihalt és 61%-uk(!) veszélyeztetett – ismert. Ezen adatok önmagukért beszélnek és mondhatjuk, hogy a helyzet egyáltalán nem megnyugtató, hanem kritikus.

A genetikai változatosság.

A genetikai változatosság az egy fajon belül az egyedek, valamint a fajokon belül eltérő populációk szintjén jelentkezik, és értelmezhető az egyes fajok közötti különbségek szintjén is. Az ember – egyes vélemények szerint már mintegy 12 000 év óta – törekszik kiválasztani a természetben található állatok és növények közül azokat, amelyekre szüksége van, sőt, igyekszik a maga számára még kedvezőbbé tenni azok egyes tulajdonságait. Így alakult ki a mesterséges szelekció, mely révén beavatkozva a földi élet genetikai változatosságába, idővel igen nagy számú olyan élő fajt és fajtát hozott létre, amelyek természetes módon nem alakultak volna ki.

A genetikai sokféleség „ellenségei”, veszélyei

- Világfajták terjedése
- Piaci igények változása
- Gazdaságtalan termelés – túlzott fogyasztás
- Klímaváltozás – vízhiány, takarmányhiány
- Globalizáció (pl.: USA-ban a tyúkfélék és pulyka 3 cég tulajdonában van)
- Profitorientáltság
- Biotechnológia terjedése
- Megváltozott földhasználat, öntözés módszerek
- Vándoroltatás megszüntetése
- Járványok (BSE, száj- és körömfájás, madárinfluenza, sertéspestis stb.)
- Vonalbeszűkülés (holstein-fríz)

Veszélyeztetettség kategóriák

- Kihalt fajta (nem rekonstruálható)
- Kritikus helyzetben lévő fajta (100-nál kevesebb nőivarú és 5-nél kevesebb hímivarú egyed)
- Veszélyeztetett helyzetben lévő fajta (100-1000 közötti nőivarú egyed, kevesebb, mint 20 hímivarú egyed)
- Fenntartott fajta (Kutatóintézeti génmegőrzési program keretében)
- Fenntartható fajta (1000-nél nagyobb egyedszám, melyben 80% nőivarú)

Agrárrendszerek sokfélesége

Az agrárrendszerekben a sokféleség növelése létkérdéssé vált napjainkban, ugyanis a fajtaszámok jelentősen csökkentek, néhány fajta pedig egyeduralomra törekszik, amely egyaránt hazánk és a világ élelmezését veszélyezteti.

Az állattenyésztést folytató gazdálkodók hazánkban sincsenek könnyebb helyzetben, mint a legtöbb európai országban. A világból érkező piaci hatások nagyon nagy mértékben befolyásolják a folyamatokat.

A termékenyebb állatfajok hazánkban is háttérbe helyezik a kevésbé termékenyeket. Példaként említve Nagy-Britanniában 40 faj tűnt el az állattenyésztésből az elmúlt évszázadokban. Másik tényező, ami veszélyezteti a

Általános tudnivalók

fajokat, hogy meglévő fajokat alakítanak át úgy, hogy az termékenyebb – piacon jobban eladható – legyen, miközben megtartják eredeti elnevezését, így sokszor már azt sem lehet tudni, hogy az amit „látunk” a valóságot, vagy az igazságot tükrözi. A háziállatfajták ahhoz az országhoz tartoznak, amelyik országban kifejlesztették és ahol eredeti törzskönyvét vezették/vezetik. Egy-egy háziállatfajta része a nemzeti értékeknek.

A genetikai állományok megőrzése része az állattenyésztésnek, annak ellenére, hogy százalékos arányban csak kis helyet foglalnak el, a jelentőségük annál kimagaslóbb, s a folyamatok ugyanúgy hatással vannak rájuk is.

Biológiai Sokféleség Egyezmény

Az ENSZ 1992-ben Rio de Janeiróban rendezett Környezet és Fejlődés Konferenciáján számos globálissá vált környezeti problémáról folytak tárgyalások. Ekkor született meg a Biológiai Sokféleség Egyezmény, az Éghajlatváltozási Keretegyezmény, valamint elfogadták a fenntartható és tartamos erdőgazdálkodás alapelveit, illetve meghatározták a sivatagosodással foglalkozó nemzetközi megállapodás kidolgozásának szükségességét. Ezek közös alapelveit a „Riói Nyilatkozatban” rögzítették.

Az Egyezmény megfogalmazza a részes államok által elvégzendő feladatokat az in-situ és az ex-situ védelemmel, a biológiai sokféleség fenntartható hasznosításával kapcsolatban, valamint a kutatás és képzés, a közoktatás és tájékoztatás, a környezeti hatások vizsgálata és a káros hatások minimalizálása, a technológiák hozzáférhetősége és átadása, az információcsere, illetve a finanszírozás területén.

Általános tudnivalók

A jelenlegi világpiaci trendek befolyásoltsága miatt korunkra jellemző, hogy nem a megfelelő értékrendekkel hozzuk meg döntéseinket. A gazdaságosságok határozzák meg mindennapjainkat a növénytermesztésben és az állattenyésztésben is, így az állattenyésztés haszonállatfajtái drasztikusan csökkentek és csökkenek, mely által genetikai állományok tűntek és tűnnek el.

Az állattenyésztési géntartalékok védelme a múlt század közepe táján kezdődött a világban a globalizáció hatásának védelme érdekében, ugyanis már az akkori állattenyésztők is ki voltak téve a konkurencia hatásainak. Magyarország a világon az elsők közé tartozik, akik felismerték a génmegőrzése védelmének fontosságát.

1961-től a Magyar Állami gazdaságok kijelölték azt a 200 magyar szürke tehenet és rackanyáját, melyet a fajtatiszta tenyésztés keretében kell továbbtenyészteni.

1973-ban megalakult Nagy-Britanniában a Rare Breeds Survival Trust, melynek célja a régi háziállatfajták megőrzése.

1980-ban Rómában tartott a FAO értekezletet, ahol kimondták, hogy a háziállatok fajtáit épp úgy védeni kell, mint a növényfajokat.

1992-ben a Rio de Janeiró-i világkonferencia elfogadta, hogy a háziállatok is a világ genetikai sokféleségének a részei.

Mára már általánossá vált, hogy minden országnak - kultúrának – kötelessége megvédenie a területükön őshonos fajokat, fajtákat.

A génmegőrzés célja

A haszonállatok génkészletének védelme nem rövid távú befektetés, hanem évszázadokra szól. A génmegőrzés célja a genetikai erőforrások védelme, gyűjtése, nyilvántartása, megőrzése és újrafelhasználásának lehetővé tétele. A mezőgazdaság számára tényleges, vagy potenciális értékkel bíró növényi, állati és mikróbás eredetű genetikai erőforrások megőrzésének rendszere.

Genetikai anyagok: állati és növényi szaporítóanyagok, az örökítő anyag funkcionális egységeit tartalmazó növényi, állati- és mikróbás eredetű anyag.

A génmegőrzés módszerei

- in vivo – élő állapotban
- in-vitro – laboratóriumi körülmények között
- in-situ – a fajta kialakulásakor jellemző helyen
- ex-situ – mesterséges körülmények között
- on farm – gazdasági körülmények

A génmegőrzés fontosabb szervezetei

- Egyesült Nemzetek Élelmiszer és Mezőgazdasági Szervezete (FAO)
- Európai Unió egyes intézményei
- Magyarországon:
 - FVM
 - MgSZH
 - Tenyésztő Szervezetek
 - Géncentrumok
 - Tápiószele génbank

Biológiai Sokféleség Világnap - május 22.

Május 22-e minden évben a Biológiai Sokféleség Világnapja, s ezen alkalomból került sor hazánkban 2009. május 22-én az Országgyűlési Nyílt Nap megrendezésére „Tájkasdalkodás, tájfajták, génmegőrzés,” címmel.

A nyílt napon tudományos előadások sorozata hangzott el és ajánlásokat, javaslatokat fogalmazták meg a biodiverzitással és génmegőrzéssel kapcsolatosan.

A génbanki (ex-situ) génmegőrzés rendkívül összetett tevékenység, ami nem végezhető egyetlen kutatóintézet keretében vagy a fajtaminősítés részfeladataként. A génmegőrzés célja nem csupán a nemesítési programok pillanatnyi igényeinek kielégítése, hanem a genetikai erőforrások, a sokszínűség minden szinten történő megővése.

A fajták helyben való (on-farm, in-situ) fenntartására és használatára vonatkozó gazdálkodói érdekeltséget számos intézményi, jogszabályi feltétel befolyásolja. Olyan intézményi/jogszabályi feltételrendszert kell létrehozni, amely növeli a gazdálkodók érdekeltségét abban, hogy a helyi adottságokhoz alkalmazkodott fajtákat tartsanak fenn és használjanak, egyúttal segíti a genetikai sokszínűséget védő közösségi kezdeményezéseket.

2010 – A Biológia Sokféleség Éve

Az ENSZ a 2010-es esztendőt a biológiai sokféleség világévének nyilvánította. Azt kívánja ezzel elérni, hogy minden eddiginél jobban ráirányítsa az emberek figyelmét arra, hogy a földi élet sokszínűségének védelme nem pusztán erkölcsi kötelességünk, hanem az emberiség fennmaradása érdekében egyben mindannyiunk felelőssége is.

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program és a sokféleség megőrzése

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program II. tengelye - A környezet és a vidék állapotának javítása – kiemelten kezeli a genetikai sokféleség megőrzését a különleges – gyakran veszélyeztetett – állatfajták extenzív tartásának támogatásával, illetve a természet és a talaj védelmét a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakításával. A II. tengely **Az Őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának tenyésztésben történő megőrzésére irányuló intézkedés**, mely a Program keretén belül 2010 első felében kerül meghirdetésre.

A továbbiakban az intézkedés és a támogatás igénylésének fontosabb tényezői kerülnek ismertetésre.

Az intézkedés bemutatás

Az intézkedés célja

A mezőgazdasági genetikai erőforrások megőrzése – a götebörgi nyilatkozatban foglaltakkal összhangban – kiemelten támogatott tevékenység. A támogatásnak fontos szerepe van az őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának a gazdaságokban tenyésztés révén történő megőrzésében

A támogatás célja a védett őshonos és a veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajtáknak a fajta eredeti tartási és takarmányozási körülményeihez hasonló in-situ feltételek mellett, tenyésztésben történő megőrzése a kieső jövedelem és többletköltségek ellentételezésén keresztül a genetikai állomány megőrzéséről és az adott állatfajták fennmaradását biztosító tenyésztési programokról szóló jogszabályok keretein belül.

Az intézkedés tartalma

Kiemelt génmegőrzési támogatásra jogosultak a 4/2007. (I.18.) FVM-KvVM együttes rendeletben szereplő őshonos és veszélyeztetett állatfajták mezőgazdasági célra hasznosított állománya, amelyek esetében a mezőgazdasági haszonállatfajok küszöbértéke nem haladja meg az 1974/2006/EK rendelet IV. mellékletében foglaltakat.

Az intézkedés keretében önkéntes agrár-környezetgazdálkodási kötelezettségeket vállaló mezőgazdasági termelők és egyéb állattenyésztők támogathatók. A támogatásban résztvevő „farm” tartóhelynek legalább 5 évig vállalnia kell a génmegőrzési programban meghatározott tartási körülmények biztosítását, valamint a tenyésztő szervezet által előírt tenyésztési program végrehajtását, biztosítania kell a feltételeket a saját és ivadék teljesítmény-vizsgálat elvégzésére, továbbá a vállalt állatlétszám biztosítását 5 éven keresztül.

Az intézkedésben szereplő védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták

Védett őshonos mezőgazdasági állatfajták

Faj	Fajta
Szarvasmarha:	magyar szürke szarvasmarha
Bivaly:	magyar házibivaly
Ló:	gidrán hucul kisbéri félvér lipicai furioso-north star nóniusz

Az intézkedés bemutatás

	magyar hidegvérű shagya arab
Szamár:	magyar parlagi szamár
Sertés:	szőke mangalica fecskehasú mangalica vörös mangalica
Juh:	hortobágyi (magyar) racka gyimesi racka tejelő cigája cigája cikta
Kecske:	magyar parlagi kecske
Tyúk:	sárga magyar tyúk kendermagos magyar tyúk fehér magyar tyúk fogolyszínű magyar tyúk fehér erdélyi kopasznyakú tyúk
	fekete erdélyi kopasznyakú tyúk
	kendermagos erdélyi kopasznyakú tyúk
Gyöngytyúk:	magyar parlagi gyöngytyúk
Kacsa:	tarka magyar kacsa
	fehér magyar kacsa
Pulyka:	bronz pulyka réz pulyka
Lúd:	fodros tollú magyar lúd
	magyar lúd

Veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták

Faj	Fajta
Szarvasmarha:	magyartarka szarvasmarha

Az intézkedés bemutatás

Az intézkedés során támogatott célprogramok

Az alábbi célprogramokhoz vehető igénybe állatlétszám alapú támogatás:

a) szarvasmarha célprogramcsoport:

aa) magyar szürke szarvasmarha célprogram;

ab) magyartarka szarvasmarha célprogram;

b) bivaly célprogramcsoport:

ba) magyar házibivaly célprogram;

c) szamár célprogramcsoport:

ca) magyar parlagi szamár célprogram

d) sertés célprogramcsoport:

da) fecskehasú mangalica célprogram;

db) szőke mangalica célprogram;

dc) vörös mangalica célprogram;

e) juh célprogramcsoport:

ea) hortobágyi (magyar) racka célprogram;

eb) gyimesi racka célprogram;

ec) cigája célprogram;

ed) tejelő cigája célprogram;

ef) cikta célprogram;

f) kecske célprogramcsoport:

fa) magyar parlagi kecske célprogram;

g) ló célprogramcsoport:

ga) furioso – north star célprogram;

gb) hucul célprogram;

gc) gidrán célprogram;

gd) kisbéri félvér célprogram;

ge) lipicai célprogram;

Az intézkedés bemutatás

- gf) magyar hidegvérű célprogram;
- gg) nóniusz célprogram;
- gh) shagya arab célprogram;
- h) tyúk célprogramcsoport:
 - ha) fehér magyar tyúk célprogram;
 - hb) fogolyszínű magyar tyúk célprogram;
 - hc) sárga magyar tyúk célprogram;
 - hd) kendermagos magyar tyúk célprogram;
 - he) fehér erdélyi kopasznyakú tyúk célprogram;
 - hf) fekete erdélyi kopasznyakú tyúk célprogram;
 - hg) kendermagos erdélyi kopasznyakú tyúk célprogram;
- i) gyöngytyúk célprogramcsoport:
 - ia) magyar parlagi gyöngytyúk célprogram;
- j) kacsacélprogramcsoport:
 - ja) fehér magyar kacsacélprogram;
 - jb) tarka magyar kacsacélprogram;
- k) pulykacélprogramcsoport:
 - ka) bronzpulykacélprogram;
 - kb) rézpulykacélprogram;
- l) lúd célprogramcsoport:
 - la) fodros tollú magyar lúd célprogram;
 - lb) magyar lúd célprogram.

Az intézkedésben szereplő hazai állatfajták rövid bemutatása a mellékletben található.

Az intézkedés bemutatása

Támogatás mértéke

A támogatás évenkénti mértékét, törzskönyvezett nőivarú egyedenként, eurónak megfelelő forintösszegben, az adott évi minősítéstől függően a következő táblázat tartalmazza:

Állatfaj		Támogatási összeg, eurónak megfelelő forintösszeg/egyed	
		Génmegőrző nukleusz állomány	Fajtafenntartó állomány
szarvasmarha	magyartarka	200	115
	magyar szürke	284	160
bivaly		200	115
ló		200	115
szamár		180	100
sertés		150	78
juh		45	24
kecske		45	24
tyúk		20	8
gyöngytyúk		20	8
kacsa		27	10
pulyka		35	14
lúd		40	16

A támogatás igénybevételének feltételei

A támogatást az az állattartó veheti igénybe az adott célprogram csoportban aki a támogatási feltételeknek megfelelő védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajtak elismert tenyésztőszervezetének igazolásával rendelkező törzskönyvezett fajtatiszta nőivarú egyedeket tart

- nukleusz állományként és, illetve vagy
- fajtafenntartó állományként.

Adott tenyészállat nukleusz vagy fajtafenntartó állománynak megfelelő minősítését az adott fajtára vonatkozó tenyésztési programban meghatározottak szerint az elismert tenyésztőszervezet az adott naptári évre vonatkozóan

- a szarvasmarha, a bivaly, a ló, a szamár, a juh, a kecske és a sertés faj esetén egyedenként;
- a baromfifélék esetén tenyészetenként határozza meg, amelyről nyilvántartást vezet.

Az intézkedés bemutatása

Az elismert tenyésztő szervezet minden év január folyamán közli az állattartóval a programban részt vevő tenyészállat minősítését.

Az egyes fajtákra vonatkozó elismert tenyésztőszervezetek jegyzékét az Irányító Hatóság közleményben jelenteti meg.

Adott fajtán belüli nőivarú, törzskönyvezett nukleusz állomány létszáma a támogatási időszak alatt, naptári évre vonatkozóan nem haladhatja meg az erre vonatkozó jogszabályban foglalt létszámot.

Amennyiben az adott fajtán belüli nőivarú, törzskönyvezett nukleusz állomány létszáma meghaladja adott évben a megengedett létszámot, akkor valamennyi nukleusz minősítésű egyed a fajtafenntartó minősítéshez kapcsolódó egyedenkénti támogatási összegre lesz jogosult.

A kettős finanszírozás elkerülése érdekében nem támogathatók azon védett őshonos, illetve veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták egyedei – baromfifélék esetében tenyészetei - amelyek génbanki támogatásban részesülnek.

A támogatás igénybevételének egyes állatfajokra vonatkozó feltételei

Az egyes állatfajokra vonatkozó konkrét pontos feltételeket a jogszabály erre vonatkozó fejezete sorolja fel.

A feltételek között szerepelnek például:

- Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszer (ENAR) jelölési, nyilvántartási és bejelentési előírásokat teljesítése,
- egyedek életkorára vonatkozó előírások,
- egyedek minimum számára vonatkozó feltételek.

Az intézkedés bemutatása

Kötelezettségek vállalása

A támogatásra jogosultnak vállalnia kell a minimális állatállomány tartását a teljes támogatási időszak alatt és azt, hogy a kiesett állatokat legkésőbb 90 napon belül pótolja azonos minőségű egyeddel.

A pótlás feltételei:

- a kieső állatnak, állománynak az adatbázisból történő kijelentése a fajhoz kapcsolódó ENAR, illetve BIR rendeletnek megfelelően megtörténik,
- a kiesés tényét, valamint a pótlásként beállított állatot az MVH által rendszeresített formanyomtatványon a pótlás bejelentésével egy időben, de legkésőbb a pótlásra előírt határidőt követő 10 napon belül a kiesés okát igazoló állatorvosi igazolást mellékelve bejelenti,
- a pótoltt állatnak, állománynak az adatbázisba történő bejelentése a fajhoz kapcsolódó ENAR, illetve BIR rendeletnek megfelelően megtörténik.

A támogatásra jogosultnak vállalnia kell a támogatási határozatban jóváhagyott maximális állatállomány elérését a támogatási időszak végére.

A támogatásra jogosultnak vállalnia kell, hogy a támogatási időszak alatt, a tartási helyen, a támogatott állatállomány tekintetében, a tenyésztési programban meghatározott tartási-, takarmányozási körülményeket biztosítja.

Nukleusz állományként támogatható az állattartó azon állománya, amelyben a tenyésztési programot betartja.

Fajtafenntartásban résztvevő állományként támogatható az állattartó azon állománya, amelyben a tenyésztési program vonatkozó részeit betartja.

A támogatásra jogosultnak – tenyésztőszervezet által, a tenyésztési programban meghatározott - naprakész tenyésztési naplót kell vezetnie a tenyésztési program végrehajtásáról. A tevékenységeket legkésőbb azok elvégzésétől számított egy héten belül rögzíteni kell a nyilvántartási dokumentációban.

A támogatásra jogosultnak a teljes támogatási időszak alatt be kell tartania az EU egyéb minden támogatást nyert gazdálkodóra vonatkozó külön jogszabályait, rendelkezéseit. (például: Kölcsönös Megfeltetés stb.)

A kötelezettségekben bekövetkezett változások

A támogatási kérelemnek helyt adó vagy részben helyt adó támogatási határozatban jóváhagyott minimális állatállomány csökkentésére irányuló kérelmet kifizetési időszakonként legfeljebb egy alkalommal, először a második naptári évben, legkésőbb az adott naptári évre vonatkozó kifizetési kérelem beadási határidejéig lehet benyújtani, mely egyidejűleg a támogatási határozat módosítását vonja maga után. A csökkentést jelentő létszámra korábban kifizetett támogatás jogosulatlanul igénybe vett támogatásnak minősül. Ha az állatállomány - csökkenés

Az intézkedés bemutatása

után maradó létszám nem éri el a jogosultsági feltételként szereplő minimális támogatható állatlétszámot, a támogatásra jogosult az adott célprogramból kizárásra kerül és köteles a már felvett támogatási összeget a jogosulatlanul igénybe vett támogatásra vonatkozó szabályok szerint visszafizetni.

A célprogramba bevitt állatállomány növelésére - a kötelezettségek átvállalásán túl - maximális állatállomány mértékéig van lehetőség, az adott évi kifizetési kérelem benyújtása során. Az állománynöveléssel érintett állatlétszám tekintetében a kötelezettségvállalás csak a támogatási időszak hátralévő időtartamára vonatkozik.

Kötelezettségátadásra vonatkozó szabályok

Az intézkedés során lehetőség van kötelezettség átadására, de a vállalt kötelezettségét kizárólag a támogatásra való jogosultsággal együtt, továbbá:

- a vállalt kötelezettségét kizárólag a támogatásra való jogosultsággal együtt,
- az átadás, átvétel a támogatási időszak hátralévő időtartamára vonatkozik és teljes naptári évre vonatkozhat,
- kizárólag az adott célprogramra vonatkozó aktuális állományra vonatkozóan lehetséges,
- az aktuális állományból fennmaradó állatlétszám feletti támogatási jogosultság megszűnik,
- állománynövekedés csak a minimálisan vállalt állatlétszám növekedését eredményezi,
- a teljes célprogramot lehet csak átruházni.

A kötelezettség átadásra vonatkozó kérelmet, a következő naptári évre vonatkozóan formanyomtatványon kell benyújtani.

Kötelezettségátadásra a támogatási időszak első naptári évében nincs lehetőség.

Az intézkedés bemutatása

Támogatási kérelem benyújtása

A támogatási kérelmet, az MVH megyei kirendeltségéhez, az MVH Központ által rendszeresített formanyomtatványon kell benyújtani 2010. május 1. és 31. között. Egy kérelmező egy adott támogatási kérelem benyújtási időszakban egy támogatási kérelmet nyújthat be, ugyanakkor több célprogramra nyújthat be igényt.

Támogatási kérelemhez csatolandó dokumentumok

A kérelemhez mellékelni kell a fajta elismert tenyésztőszervezetének igazolását arról, hogy célprogramonként

- az állat tartója milyen fajtahoz tartozó, mekkora létszámú támogatható állatállományt tart,
- mekkora az a szakmailag igazolható maximális állomány, amit az állat tartója az ötödik év végére elérhet,
- a támogatási kérelem pontozásához szükséges dokumentumokat, illetve ahol a rendelet lehetővé teszi, másolat esetén a kérelmező aláírásával hitelesített másolati példányt.

Hiánypótlásra nincs lehetőség:

- ügyfél-azonosító adatok,
- támogatási jogosultságra vonatkozó adatok,
- a támogatási kérelem pontozásához szükséges dokumentumok,

esetében.

Támogatási kérelem bírálata

A támogatási kérelmeket az MVH célprogramonként a rendeletben meghatározott pontrendszer alapján a kérelem jogszabályi követelményeknek való megfelelés, és a rendeletben felsorolt, a fajtánként előírt létszámkorlátok figyelembe vételével a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény 32. § (1) bekezdésének c) pontja szerint rangsor állításával bírálja el.

A támogatási kérelmek országos rangsorolása után, a rendelkezésre álló keret alapján az MVH hozza meg a támogatási döntést célprogramonként.

Az intézkedés bemutatása

Kifizetési kérelem benyújtás ideje, helye, formája

A kifizetési kérelmet a támogatási határozat jogerőre emelkedését követően évente február 1. és 28. között lehet benyújtani. Az első kifizetési kérelem benyújtása 2011. február 1. és 28. között lehetséges.

A támogatás az adminisztratív ellenőrzések, a keresztellenőrzések és a helyszíni ellenőrzések lefolytatása után egy összegben kerül kifizetésre.

Kifizetési kérelmen megadandó adatok

A kifizetési kérelemben meg kell adni az érintett célprogramban szereplő állatállomány tartási helyét, az állatállomány létszámát, az adott egyedek – baromfifélék esetén tenyészet – nukleusz, illetve fajtafenntartó minősítését.

Kifizetési kérelemhez csatolandó dokumentumok

A kifizetési kérelemhez csatolni kell az elismert tenyésztőszervezet igazolását az előző naptári évre vonatkozóan a támogatható állatok létszámáról és egyedi minősítéséről, miszerint nukleusz vagy fajtafenntartó egyed – baromfifélék esetében tenyészet, illetve az elismert tenyésztőszervezet - tenyésztési hatóság által ellenjegyzett - igazolását a tenyésztési program végrehajtásáról az előző naptári évre vonatkozóan.

Kifizetési kérelemhez kapcsolódó ellenőrzések

A jogosultság és a kötelezettségek teljesítését az MVH a tenyésztési hatóság bevonásával évente ellenőrzi, mely adminisztratív és helyszíni ellenőrzést foglal magába.

Jogkövetkezmények

Amennyiben a támogatásra jogosult nem tesz eleget a vállalt és jóváhagyott minimális állatállomány tartási kötelezettségének, akkor köteles visszafizetni az arra az állatállományra vonatkozó, korábban felvett támogatási összeget, valamint megszűnik az arra az állományra vonatkozó támogatáshoz való joga, amelyre a tartási kötelezettséget nem tartotta be.

Amennyiben a támogatásra jogosult a maximális állatállományt 50%-ban sem teljesíti, akkor az 5. évre jutó támogatási összegre nem jogosult, amennyiben a maximális állatállományt minimum 50%-ban teljesíti, de a maximális állatállomány a 80%-t nem éri el, akkor az 5. évre jutó támogatási összeg felére jogosult.

Amennyiben a támogatásra jogosult nem tesz eleget a tartási és takarmányozási körülmények betartásának, akkor az adott célprogramra vonatkozó, adott évre jutó támogatási összegre nem jogosult.

Amennyiben a támogatásra jogosult nem tesz eleget a tenyésztési program részbeni vagy teljes betartásának, akkor az az adott évi támogatás részleges, vagy teljes megvonását eredményezi.

Amennyiben a támogatásra jogosult nem tesz eleget a naprakész naplóvezetés előírásnak és a hiányosságok pótolhatóak, akkor figyelmeztetésben részesül, abban az esetben, ha a hiányosságok nem pótolhatóak, vagy a tenyésztési napló hiányosságaira nem első alkalommal derül fény, akkor az adott évi támogatási összeg felére jogosult.

Amennyiben egyáltalán nem vezet tenyésztési naplót, akkor az adott évi támogatási összegre nem jogosult.

Amennyiben a kölcsönös megfeleltetés alkalmazása érdekében a támogatásra jogosult gazdaságának bármely részében a 73/2009/EK rendeletben előírt kötelező követelmények be nem tartását állapították meg, abban az esetben az EMVA-ból nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról szóló 1698/2005/EK rendelet 51. cikkében foglaltakat kell alkalmazni.

Magyar szürke szarvasmarha

A magyar szürke szarvasmarha vagy magyar szürke marha a Magyarországon őshonos, törvényileg védett háziállatok egyike. Valódi hungarikum, amely szépségével, szilajságával, őserőt sejtető impozáns megjelenésével az Alföld világszerte ismert jellegzetességeihez tartozik. A fajta létszáma a mélypontját a hatvanas években érte el, azóta egyre emelkedik. Húsa finom rostú, igen ízletes és garantáltan BSE-, azaz kergemarhakór-mentes, de az állatot ma elsősorban turistalátványossággként tartják. A primigenius (őstulok) típusú szarvasmarhák podóliai fajtakörébe tartozik, annak leghíresebb, közepes testméretű képviselője. A 13–18. század között Közép-Európa legkiválóbb hústermelője volt, állománya átvészelt súlyos történelmi időket, és évszázadokon keresztül jelentős szerepet játszott a magyar gazdaság egészében.

Magyar tarka szarvasmarha

A magyar tarka szarvasmarha, vagy régebbi elnevezésével magyar pirostarka, egyike őshonos, védett háziállatainknak. Az első nyugati fajták (pl. a szimentáli) már a 18. században, a bajor telepesekkel együtt megérkeztek Magyarországra. A 19. század első felében a kimondottan hústermelő marhának számító magyar szürke marha helyett igény jelentkezett egy elsősorban tejtermelő szarvasmarhafajta iránt. A döntő fordulatot a dualizmus kora hozta, amikor fokozódott a kereslet a tej és a tejtermékek, és ezzel a korszerű, jobb termelőképességű, igényesebb fajták iránt. Ekkor még az állomány több, mint 90%-át tette ki a szürkemarha, amely részt vett a magyar tarka kialakításában.

Magyar bivaly

A bivaly a szarvasmarha rokonfajainak egyike. Két vadon élő alfaj található: az ázsiai bivaly, amely ma már csak Kelet-India mocsaras vidékein fordul elő, valamint a kafferbivaly, amely Dél- és Közép-Afrika lakója. Több mint ezer éve él hazánkban már az avarok is tenyésztették. A bivaly mai fogalmaink szerint hármass hasznosítású. Magas zsírtartalmú tejet, hús termel, valamint igaerőt szolgáltat. A megszokott gondozóval szemben a bivaly engedelmes és jóindulatú, általában azonban félénkebb, mint a szarvasmarha. Ha jó fejlődést várunk a borjaktól, akkor bőséges táplálást és odaadó gondozást igényelnek. A bivalytejet külföldön a sajtkészítés alapanyagaként használják. Húsának értéke csekélyebb, mint a szarvasmarháé. Bivalyhús ugyanis sötét-vörös színű, táplálhatása azonban jelentős, mert több fehérje, több vas, és több foszforvegyület van benne, mint a marhahúsban.

Eredeti hazája Elő- és Hátsó India. Hazánkban a nedves, tőzeges legelőkkel rendelkező gazdaságok (Somogy, Zala) tenyésztették. Igavonó ereje 50%-al nagyobb, mint a szarvasmarháé. Nálunk pár száz darab van belőle, jelentősebb állományai Erdélyben találhatók meg.

Gidrán

A gidrán története 1816-ban kezdődött, amikor egy kis termetű, sötétsárga arab telivér mén, Gidran Senior érkezett Egyiptomból Lipicára. 1817-ben Bábolnára vitték, ahol akkor több kanca is volt a mezőhegyesi ménesből. Gidran Senior utódai közül 6 mén került vissza Mezőhegyesre, ahol Gidran II igen vegyes fajtájú kancákat fedezett be. Ekkor még a ménesek állományát nem származás, hanem szín szerint állították össze.

Hucul

A hucul ló a huculok mindenek, kistestű lova, melyet a Kárpátok pónijának is tekintenek. Ez az erős lófajta rendkívül szívós és ellenálló. A fajta másik neve a kárpáti póni, huculska, hutsul, huțul, huțan vagy huzul hucule, huzule. A hucul lovak általában nyugodtak és lovaglásra, illetve kocsihúzásra egyaránt használhatók az egyébként megközelíthetetlen erdős területeken. Színük pej, fekete, fakó és egérfakó

Kisbéri félvér

A fajta a Kisbér nevű helységről kapta a nevét, ahol 1853-tól színvonalas lótenyésztés folyt. A ménes megalakulásától a nemesvérű ló tenyésztését volt hivatva szolgálni. Mivel ekkor a kor lova kétségtelenül az angol telivér volt, 1860-ban már nemzetközileg is jelentős számú és főleg minőségű angol telivér gyűlt össze Kisbéren. Emellett Kisbéren mintegy 100-150 vegyes származású tenyészkanca is állott. Ennek célja a katonaságnak megfelelő huszárló biztosítása és az országos fedezőmén-állomány utánpótlásának megteremtése volt

Lipicai

A lipicai története 1580-ban kezdődött, amikor a mai szlovéniai Lipicán Habsburg Károly főherceg ménest alapított. A császári udvar számára kívántak itt kiváló, szilárd szervezetű, a pompát, a gazdagságot minden jellegében mutató lovat kitenyésztetni. A fajta ősei között vannak kemény természetű hegyi lovak és spanyol-nápolyi mének is. A kezdeteknél használt mének közül nyolc ma is létező genetikai vonalat alapított, s a tenyésztés ezekre épül.

Furioso-North Star

A furioso-north star vagy ismertebb nevén mezőhegyesi félvér Magyarországon őshonos, törvényileg védett lófajta. 1841-ben egy igen eredményesen versenyző, jó örökítőképességű mén, Furioso került a mezőhegyesi ménesbe gróf Károlyi György méneséből.

Nóniusz

A fajta kialakulása a mezőhegyesi méneshez kötődik 1785-ben. A fajta fénykorát az 1880-as évek végén, a kiegyezés utáni években élte. A második világháború után a ló katonai hasznosítása megszűnt, és elsősorban az alföldön teljesített szolgálatot igavonó állatként.

Magyar hidegvérű

A hidegvérű ló erősen eltér melegvérű társaitól. Erősebb a csontozata, nagyobb az izomtömege, lassabb a mozgása; egészében hidegebb, hűvösebb a vérmérséklete. Hidegvérű lovak valószínűleg már a honfoglalás korában is éltek a Kárpát-medencében, de nagyobb mértékű elterjedésük az 1880-as évekre tehető, s először a Dunántúlra volt jellemző. Erre a területre a kereskedelem révén kerültek a hidegvérűek Ausztriából. Két tájfajta alakult ki, Vas megyében a nagyobb termetű pinkafői, Zala megyében a kitartóbb muraközi terjedt el.

Shagya-arab

A 18. század végétől a hadsereg egyre gyorsabb és jobb lovakat igényelt. A lovaknak nemcsak gyorsnak és kitartónak, hanem elegánsnak is kellett lennie. A tenyésztést rendelkezésekkel szabályozták. II. József 1789-ben Bábolna-Banapusztán megalapította a Bábolnai Császári és Királyi Ménest, ahova küllem és teljesítmény szerinti válogatás után kerülhettek be a lovak. 1806-ban a Ferenc császár által kiadott rendeletére "kiváló és nemes" állomány tenyésztése lett a feladat. Bárány Csekonic (Csekonic) József méneskapitány elsősorban mezőhegyesi kancákkal, néhány spanyol és egy arab ménnel olyan alapállományt hozott létre, ami megfelelt a kiemelkedő minőségű lóállomány előállítására. 1816-ban született határozat szerint a magas arab vérhányadú bábolnai kancákat csak arab ménnek fedezhetik, és létrejött a bábolnai arab. 1835-ben érkezett Szíriából Bábolnára a fajta névadója, Shagya Senior.

Magyar (parlagi) szamár

A magyar parlagi szamár története időszámításunk kezdetéig nyúlik vissza, hiszen az első szamarak a kelták idejében kerültek a Kárpát-medencébe. Jelentősebb állományuk alakult ki a rómaiak ideje alatt. A mai szamaraink feltételezhetően ennek az állománynak kései leszármazottai, hiszen azóta csak kevés egyed került be az ország területére.

Szőke mangalica

A mangalica a Magyarországon őshonos, törvényileg védett háziállatok egyike, világhírű sertésfajta.

Fecskehasú mangalica

Fecskehasú mangalica: a szőke és a fekete mangalica kereszteződéséből jött létre, hasa szőke, háta fekete. Kisebb termetű, de szaporább, mint a szőke változat.

Vörös mangalica

Vörös mangalica: a szőke mangalica és a göndör szőrű szalontai sertés keveredéséből jött létre, valamivel nagyobb súlyú és szaporább a szőkénél.

Hortobágyi racka juh

A magyar racka juh (*Ovis aries strepsiceros Hortobágyiensis*) régi magyar juh fajta, amely egyes elképzelések szerint a honfoglalás óta a magyarok társa volt. Sokáig az alföldi birkapásztörök meghatározó állata volt, mára azonban a magyarországi állományban a többi hagyományos fajttal (cigája, cikta) együtt sem tesz ki 5%-ot példányszámuk.

Gyimesi racka

A gyimesi racka juh a hegyvidéki racka juhok legtipikusabb képviselője. Erdélyben alakult ki a középkor végén, elsősorban székelyek és csángók tenyésztették. Régebbi leírásokban említik székácsmenti, korponai, háromszéki juhként is. Fajtatisztán ma már csak a havasi legelőkön található meg, innen került hazánkba az utóbbi húsz évben a ma mintegy 2000 egyedből álló populáció magja. Jelentősen különbözik a magyar racka juhtól, jobban alkalmazkodott a mostoha időjárási körülményekhez. A legnagyobb termetű juh fajta a rackajuhok csoportjában. Gyapja nem olyan durva, mint a magyar rackaé, finomabb pehelyszálakkal kevert, színe szinte teljesen fehér, kivéve a szem körüli „ókulát” és a lábvégi barna-fekete foltokat. A fekete foltokkal fedett rész pigmentált, a fehér bundával fedett pigmenthiányos. A gyimesi racka nőstényei sarló alakú szarvat viselnek, de ez meglehetősen rövid, sok a szarvatlan egyed is. A kosok szarva csigaszerű 1,5-2,25 csavarulattal. A nőstények súlya 45-65 kg, a kosoké 62-86 kg. Nagyon igénytelen fajta. Rendszeresen fejik, tejtermelése jó, meghaladja a 65 litert. Erdélyben a tejet még az esztenákon, a pásztorszállásokon feldolgozzák, sajtot és ordát készítenek belőle. Jó húsformákat mutat, húsa ízletes. Romániában a fajta nagy létszáma miatt nem védett. Tartása hagyományos módon, igen kemény körülmények között folyik, szinte egész évben a havasi legelőkön van, csak a téli hónapokban szorul be a pajtákba, ha nagy a hó. Hazánkban a tenyésztés célja a fajta tiszta vérvű fenntartása és a génmegőrzés.

Cigája

A cigája Magyarországon őshonos juh fajta. Kis-Ázsiából származik, Magyarországra a 18. század végén került. Elterjedését elősegítette az a tény, hogy az addig itt tenyésztett juhokhoz képest nem kettős, hanem hármas hasznosítású volt, azaz húsa és teje mellett finom gyapja is értéket jelentett.

Cikta

A cikta az egyik legritkább juh fajta a világon, egyike védett háziállatainknak. Szintén a 18. században került hazánkba német betelepített lakosság által, így főleg a Dél-Dunántúlon fordult elő. Létszáma drámain lecsökkent, néhány bemutató egyeden kívül ma egyetlen nyáj létezik már csak a vértestolnai tenyészetben, ahol több tenécszvonalon tartják fenn. Eredeti hazájában a cikta teljesen kipusztult.

Magyar (parlagi) kecske

A parlagi kecske nemesítése Kovárizs Károly nevéhez fűződik, aki 1915-ben Szilágysomlyón, Szentmártonkátán és Nyárasladányon hozott létre törzstenyészetet, de ezeket a kedvezőtlen gazdasági környezet miatt három év múlva felszámolták.

Sárga magyar tyúk

A tenyésztők a 20. század elején az egyszínű sárga tyúkokat összegyűjtötték és szelektálták, sőt rokontenyésztést is folytattak. A cél a tojástermelő-képesség javítása volt. Elsősorban a Dunántúlon, az Alföldön és a Duna-Tisza közén terjedt el. Előfordul világosabb és sötétebb árnyalatban is, de az élénksárga szín a kívánatos. Génmegőrző állománya található Mosonmagyaróváron, Gödöllőn és Keszthelyen (2001).

Kendermagos magyar tyúk

Tenyésztése az 1890-es évek elején kezdődött Szolnokon a parlagi állomány kendermagos színű egyedeinek szelektálásával, nemesítésével. Igen gyorsan kedvelt lett a tenyésztők között. Tollazata világos kékesszürke keskeny, fekete keresztsávokkal. A kakasok színe világosabb. Mivel színe igen alkalmas rejtőzködésre, főként az ország északi részén, a ragadozómadaraktól jobban veszélyeztetett helyeken tartották, de az egész országban elterjedt. Génmegőrző állománya van Hódmezővásárhelyen, Gödöllőn és Keszthelyen.

Fehér magyar tyúk

A legjobb tojóképeségű változatnak tekintették. Mivel fehér színű tollazatával jobban elviselte a tűző napot, elsősorban az Alföldön és a Duna-Tisza közén kedvelték. Ma génbanki állománya található Gödöllőn és Keszthelyen.

Fogolyszínű magyar tyúk

Szervezett tenyésztésbe a legutóbbi időkhöz nem vont színváltozat. A tojó színe a fogolyéra hasonlító barna finom rajzolattal, a kakas nyak- és nyeregtollazata piros árnyalatú aranyárga, feje narancsvörös. Evezőtollaik sötétek. Elsősorban a Dunántúlon és erdős területeken terjedt el, ahol rejtőzködést elősegítő színe megvédte a ragadozóktól. Kis állománya található Gödöllőn. 2004-ben vált elismert fajtává. Erdélyi kopasznyakú tyúk (fehér, fekete, kendermagos) A magyar tyúknál valamivel nagyobb testű, vadmadár formájú. Különlegességét fedetlen nyaka, részben fedetlen melle és hasi része adja. Sok színváltozatban fordul elő, de génbanki állományban csak három változatot tartanak, amelyeket önálló fajtaként tenyésztnek.

Az erdélyi kopasznyakú tyúkfajták

Az erdélyi kopasznyakú tyúkra jellemző, hogy nyaka és részben a melle, valamint hasi része is tollatlan. A fejtetőn szintén kevés toll található. Sokféle színváltozatban fordult elő, korábban legelterjedtebb a fehér volt. Testalkata hasonlít a magyar tyúkéra, de annál nagyobb törzsű, hosszabb és tojásdad alakú, melle kerek, mint a vadmadaraké. Szárnya hosszabb és hegyesebb.

Az erdélyi kopasznyakú tyúkfajtákat a 20. század első felében még elsőrendű gazdasági tyúkként tartották nyilván. Rendkívül edzetek, erősek és ellenállóak. Gyorsan fejlődnek és gyorsan tollasodnak. Számukra megfelelő környezetben kitűnő tojástermelők, tojásaik súlya a 70g-ot is meghaladhatja. A tojások általában barna- vagy krémszínűek, de előfordulnak fehérhéjúak is. Kotlási hajlama gyenge. Egyes vidékeken kiváló téli tojóként tartották számon. Gödöllőn az 1950-es évek elejétől sárga, kendermagos és fehér színben nemesítették. Mai génbanki állományainkban fehér, fekete és kendermagos színben – a magyar tyúkokhoz hasonlóan – önálló fajtaként őrizzük és szaporítjuk.

Magyar gyöngytyúk (fehér, ezüst, tarka, kékesszürke)

A gyöngytyúk feltűnő, szép küllemű baromfi. Az apró fejükön lévő sisak a kakasoknál nagyobb méretű. Kétoldali állabenyűk fehér, vöröses szélekkel. Tollazatuk általában kékesszürke fehér, apró pöttyökkel. Gyakori a fehér alapszín is, tejfelsárga ezüstfehér pöttyökkel. A tyúkénál finomabb, könnyebb a csontozata. Húsa finom, nagyon hasonlít a vadmadarak, pl. a fácán húsára. Április végén kezd tojni, 60-80 tojást rak. Tojása kisméretű, feltűnő tulajdonsága rendkívül vastag héja, ezért hosszú ideig eltartható. Míg a tojáshéj súlyaránya a tyúktojásnál 10,2%, addig a gyöngyöstojságnál 15,3%. Tojásait mindig elrejtett fészekbe rakja.

Magyar kacs (fehér, tarka)

A 20. század elején a magyar parlagi kacsát már ősi magyar fajtaként említik, de származásáról biztos adataink ma sincsenek. A vízközei falusi, tanyasi gazdaságok egyik legfontosabb baromfiféléje volt. Míg a gazdaasszony a libát eladásra nevelte, addig a kacsahús a család ellátására szolgált. A tájegységeknek kialakultak a saját típusaik. A

Mellékletek

leggyakoribb a fehér szín volt, amelyet a 20. század elején a pekingi kacsával akartak nemesíteni. A "színes", vagyis a tarka, vadas színű kacsá kisebb rangúnak számított, pedig ez a fajtaváltozat őrizte meg leginkább a magyar kacsá ősi formáját. Állománya erősen lecsökkent, Erdélyben és az alföldi tanyákon találhatóak kisebb állományai. Jelenleg a gödöllői Kisállattenyésztési Kutatóintézetben mindkét változatát tenyésztik. Nagyobb állománya található Szarvason is. 2004 óta a magyar kacsá a védett háziállataink közé tartozik.

Fodrostollú magyar lúd (fehér, szürke, tarka)

A ludat i.e. 4000 évvel házasították Babilóniában. A magyar lúd fehér, tarka és fodros változatban fordul elő. Az Alföldön a nagyobb testű fehér és fodros, a Dunántúlon a kisebb testű, gyakran tarka színű egyedek voltak honosak. Igénytelen, a külterjes tartáshoz jól alkalmazkodó, hizlalás után jó hús- és májtermelő fajta. Simatollú magyar lúd Színe leggyakrabban fehér, de létezik tarka és szürke színben is. A tojó 5-6 kg, a gúnár 6-8 kg súlyú. Évente 15 tojást rak. Igénytelen, edzett, gyorsan növő fajta. Mind a húsa, mind a mája kitűnő minőségű. Évente akár háromszor-négyszer is téphették.

Rézpulyka

Bosnyák pulykának is nevezték. Olyan edzett, hogy lábon hajtották a nagyobb vásárokbá, olykor 100 km-t is. A kakas színe rézvörös, fark- és szárnytollai fehéresek. A kakas 5-7 kg, a tojó 4-5 kg súlyú. Igénytelen, a pulykák közül kitűnik tojáshozamával. Jó kotló és nevelő, jó élelemkereső. Külterjes tartásban nevelik. Táplálékát kora tavasztól késő őszig természetes legelőkön is megszerzi.

Bronzpulyka

Az amerikai bronzpulyka a legrégebben kitenyésztett pulykafajták egyike. Honosult fajta. A magyar változat a standard bronzpulykánál kisebb testű, köszönhetően a magyar parlagi fajtával történt keresztezésnek. A kakas 6-8 kg, a tojó 5-6 kg súlyú. Évi tojástermelése 50-80 db. A kakas színe nyakától a háta közepéig világos bronzszínű, melle, törzse és szárnyai bronzárnyalatú feketék. Szintén alkalmas külterjes tartásra, edzett, igénytelen.